AVİM Yorum • No: 2019 / 35 • Mart 2019

ERMENİSTAN DIŞ POLİTİKASINDA YENİLİK NEREDE?

Tutku DİLAVER

Analist

Nisan Devrimi sonrasında Ermenistanda pek çok alanda hızlı bir şekilde başlatılan değişim ve dönüşüm trendi, erken seçimlerde Paşinyanın Başbakan olarak seçilmesiyle yerini durgun bir sürece bıraktı. İç politikada önceki yönetimlerin hatalarıyla hesaplaşma süreci devam ederken, dış politika için aynı yönde bir süreç henüz başlatılabilmiş değil. Seçimleri takiben, Ermenistan Dışişleri Bakanının Dağlık Karabağ sorununda barışçıl çözüm arayışının diğer tüm sorunların önünde geldiği şeklindeki beyanları da tam olarak karşılığını bulmuş değil.[1] Dahası Paşinyanın 4-5 Mart Brüksel ziyareti, sözde Dağlık Karabağ yönetiminin bir taraf olarak çözüm sürecine dâhil edilmek istendiğini gösteriyor. Ancak bu öneri, başta Azerbaycan olmak üzere, AB ve diğer uluslararası kuruluşlar tarafından uygun bulunan bir görüş değil. AB Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakerelerinden sorumlu Johannes Hahn bu konu hakkında Paşinyanın bu girişiminin yenilik getirmekten öte zorluk yaratacak bir durum ortaya çıkaracağını ifade ediyor.[2] Bir diğer yandan Aliyev ve Paşinyan arasında yapılması planlanan ikili görüşme formatı henüz düzenli bir format haline dönüşmüş değil. Tüm bu gelişmeler ışığında, Paşinyanın Ermenistan dış politikasına nasıl yeni bir vizyon getireceği konusu giderek tartışmalı bir hal alıyor.

Nisan devrimi sonrasında Rusya ile ilişkilerinde gerilimli dönemler yaşayan Paşinyan yönetimi, Suriyeye asker ve sivil olmak üzere bir insani yardım misyonu gönderme kararını hayata geçirdi. Bazı Ermeni analistlere göre karar, Ermenistanın dış politikasında bir kumar oynadığını gösteriyor. Suriyeye asker gönderilerek Rusyayla ilişkilerin düzeltilmesinin umut edildiğine yönelik yorumlar yapılıyor.[3] Ancak Paşinyan yönetiminin bir CSTO üyesi olarak bir yandan Rusya ile ilişkilerini geliştirmeye çalıştığı diğer yandan ise NATO ile iyi ilişkiler kurmak istediği görülüyor.

Bu açıdan Ermenistan dış politikasında geleneksel olarak izlenen Rusyayı Batı ile dengeleme anlayışının, Paşinyan döneminde de sürdürüldüğünü söylemek mümkün. Paşinyan, AB ve özellikle NATOyu Ermenistanın dış politika sorunlarına dâhil etme niyetini, 2018 yılının Temmuz ayında katıldığı NATO Zirvesinde ortaya koymuştu. Hatırlanacağı üzere Paşinyan bu zirvede ve sonrasında Euronewse yaptığı açıklamalarda, Dağlık Karabağ sorununun çözümü için NATO ve ABden beklediği desteği dile getirmişti. Ancak Zirvenin sonuç belgesinde, NATOnun Güney Kafkasya ülkelerinin toprak bütünlüğü ilkesine vurgu yapılması, Paşinyanın istediğinin tersine bir durum yaratmıştı.[4]

Ancak, bu belgeye rağmen Ermenistanın NATO ile yakınlaşma isteği sona ermiş değil. İkili ilişkilerin seyrine dair NATOnun Kafkasya ve Orta Asya özel temsilcisi James Appathurainin Ermenistana gerçekleştirdiği ziyaret ise Ermenistanın bu isteğini cesaretlendirecek yanları olması nedeniyle dikkat çekiyor.

Appathurainin ziyareti sırasında Ermeni basınına yansıyan detaylar NATOnun Ermenistan konusunda kararlı bir tutum izleyip izlemediği sorusunu akıllara getiriyor. Nitekim NATOnun işbirliğiyle kurulan internet bilgi merkezinde de Appathurainin söz konusu açıklamalarına yer verilmiş olması NATOnun resmi tutumunun da bu yönde olma ihtimalini gösteriyor.[5]

Ermenistanın Fransa Büyükelçiliğinin desteğiyle gerçekleştirilen NATO haftası nedeniyle 11-13 Mart arasında Ermenistana ziyarette bulunan Appathurai burada bir konferansa katılarak, NATOnun Ermenistanın Suriyedeki insani misyonuna dair bakışı ile Dağlık Karabağ konularındaki tutumuna dair bir takım ipuçları verdi. Appathurai bu toplantıda, NATOnun Ermenistanı güvenilir bir partner olarak gördüğünü ifade etti.[6] Ermenistanın Suriyeye gönderdiği misyonunu hakkında ise, Ermenistanın resmi savlarını dinlediğini söyleyen Appathurai, bu konuda NATO adına bir yorum yapmamayı tercih etti ve NATOnun bu duruma yakın zamanda bir tepki vermeyeceğini söylemekle yetindi. Ancak, ABDnin ve dahi pek çok NATO üyesi ülkenin tepki gösterdiği bu misyon hakkında NATO özel temsilcisinin kesin bir tavır sergilememiş olmasını, NATOnun zımni bir kabul gösterdiği şeklinde yorumlamak da mümkün. Türkiyenin de üyesi olduğu NATOnun, bir CSTO üyesi olan Ermenistanın bu hamlesine sessiz kalması, pakt içerisindeki dayanışma ve bütünlük anlayışını sorgulanmasına neden olabilecek bir durum oluşturuyor. Ermenistanın bu misyonu, NATOnun Soğuk Savaş sonrasında benimsediği İstikrar ve yeniden yapılandırma sorumluluğu en uygun olarak bu konularda gerekli birikim, yetki ve yeteneğe sahip aktörler tarafından üstlenilmelidir şeklindeki anlayışıyla da, Ermenistanın Dağlık Karabağdaki faaliyetleri nedeniyle, ters düşüyor.

Ermenistanın NATO ve AB nezdindeki resmi savları uluslararası barışa katkı yapan demokratik Ermenistan vurgusu üzerinde yoğunlaşıyor. Ancak Dağlık Karabağ ve etrafındaki rayonların fiili olarak Ermenistan tarafından işgal altında olması, bu savın doğruluğunun sorgulanmasına neden oluyor. Öte yandan Appathurai, Dağlık Karabağ sorunuyla ilgili, ikili görüşme sürecine destek verildiği ve barışçıl bir çözümün desteklendiğini belirtmesi, bir yandan NATOnun bu konunun dışında kalmak istediğini gösterirken, diğer yandan NATOnun konu içine çekildiği izlemini veriyor.

Ermenistanın Suriyedeki faaliyetlerine karşı kesin bir tavır sergilenememesi, bir pakt üyesi olan Türkiye ile NATO ilişkilerini yakından ilgilendiriyor. Öte yandan, Dağlık Karabağ sorununa NATOnun dâhil edilmesi ihtimali hem Türkiye hem de Azerbaycan açısından sorgulanabilir bir durum yaratıyor.

[1] Şirin Payzın, Ermenistan'da yeni bir sayfa: Devrim değil evrim, *T24*, https://t24.com.tr/yazarlar/sirin-payzin/ermenistanda-yeni-bir-sayfa-devrim-degil-evrim,21036

.

[2] EU rejects Pashinyan's ideas to impede Karabakh talks, *Vestnik Kavkaza*, http://vestnikkavkaza.net/news/EU-rejects-Pashinyan-s-ideas-to-impede-Karabakh-talks.html.

[3] Eduard Abrahamyan, Understanding Armenias Syrian Gamble, https://jamestown.org/program/understanding-armenias-syrian-gamble/

[4] Tutku Dilaver, Batı İle Rusya Arasında Ermenistanın Reelpolitik Arayışı, *AVİM*, https://avim.org.tr/tr/Analiz/BATI-ILE-RUSYA-ARASINDA-ERMENISTAN-IN-REELPOLITIK-ARAYISI

[5] No political obstacles to Armenia-NATO ties, says James Appathurai, *NATOinfo*, http://www.natoinfo.am/en/news/308/

[6] NATO hails Armenia as "a stable and reliable partner," *PanArmenian,* http://www.panarmenian.net/eng/news/266330/

Yazar Hakkında :

Tutku Dilaver, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden 2015 yılında mezun olmuştur. 2020 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalına bağlı Kafkasya Çalışmaları Programında tezli yüksek lisansını tamamlamıştır. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

2017 Ağustos ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinde (AVİM) başladığı 6 aylık uygulamalı eğitim programını tamamlamış, Misafir Araştırmacı olarak AVİM'e katılmıştır. 2019-2023 yılları arasında AVİM'de Analist olarak çalışmıştır.

Atıfta bulunmak için: DİLAVER, Tutku. 2026. "ERMENİSTAN DIŞ POLİTİKASINDA YENİLİK NEREDE?." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2019 / 35. Mart 21. Erişim Kasım 21, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Yorum/ERMENISTAN-DIS-POLITIKASINDA-YENILIK-NEREDE

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır